

רשומות

הצעות חוק

7 באפריל 1986

1776

כ"ו באדר ב' התשמ"ו

עמוד

189

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 63), התשמ"ו—1986

מבוא

בהצעת חוק זו כלולים בעיקר שינויים במדיניות הגביה של דמי ביטוח לקראת שנת הכספים 1986. השינויים העיקריים הם:

א. סכום ההכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח קבוע בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח—1968 (להלן — החוק העיקרי). בהתאם להוראות החוק, מבוטח שאין לו הכנסה או שהכנסתו אינה מגיעה למינימום, משלם דמי ביטוח כאילו הכנסתו היא בסכום המינימום הקבוע בחוק. מינימום זה מגיע כיום לסכום השווה ל-5% מהשכר הממוצע. כמו כן קבועה תקרת הכנסה שיש להביאה בחשבון לענין תשלום דמי ביטוח. הכנסת מקסימום זו שווה כיום לכל המבוטחים לסכום השווה לשלוש פעמים השכר הממוצע.

התברר כי הכנסת מבוטחים רבים, שאינם שכירים, נמצאת בתחום שבין שלוש פעמים השכר הממוצע לארבע פעמים השכר הממוצע. כתוצאה מהתקרת הקבועה בחוק כיום, אין הם משלמים דמי ביטוח על הכנסת זו — דבר שאין לו הצדקה. לפיכך מוצעת הגדלת התקרה כך, שלגבי האוכלוסיה האמורה תובא הכנסה זו בחשבון לענין תשלום דמי הביטוח.

ב. עם הגידול הצפוי בגביית דמי ביטוח כתוצאה מהגדלת תקרת ההכנסה המקסימלית יתאפשר מתן פטור מתשלום דמי ביטוח לאוכלוסיות מעוטות-הכנסה. דמי הביטוח הנמוכים הנגבים כיום מאוכלוסיה זו, אינם מצדיקים את ההוצאות המינהליות הכרוכות בגבייתם.

ההצעה כוללת הוראה שלפיה הזכויות של האוכלוסיות מעוטות-ההכנסה הקיימות לפי החוק, לא ייפגעו כתוצאה מהפטור המוצע.

ג. שיעורי דמי הביטוח לענפי הביטוח השונים, למעט לענף ביטוח נפגעי עבודה, קבועים בלוח "לחוק העיקרי. סעיף 160 לחוק העיקרי קובע כי שיעורי דמי הביטוח לענף נפגעי עבודה יהיו בתחום שבין 0.7% לבין 4% מהכנסת המבוטח וכי שיעורם המדוייק ייקבע בתקנות בהתאם למידת הסיכון של המפעל, המקצוע או העבודה של המבוטח. מוצע שלגבי עובד שכיר ועובד עצמאי ייקבע שיעור אחיד של דמי ביטוח בענף נפגעי עבודה. משמעות תיקון זה הינה הפחתה בשיעור דמי הביטוח למרבית ענפי העיסוק הקיימים.

יחד עם זאת, מוצע כי למבוטחים אחרים, כגון מתנדבים והמצויים בהכשרה מקצועית, יקבע שר העבודה והרווחה את שיעורם של דמי הביטוח בענף נפגעי עבודה, ובלבד שלא יקבע שיעור העולה על השיעור שנקבע בלוח "לגבי עובד שכיר ועובד עצמאי. האחדת שיעור דמי הביטוח בענף זה לא תשנה את שיעור הגימלאות הניתנות למבוטחים הנפגעים בפגיעה בעבודה.

ד. מוצע כי החל בשנת הכספים 1986, המפגר בהגשת דין וחשבון על הכנסה ובהגשת דין וחשבון על שכר עבודה ששילם אדם החייב בתשלום דמי ביטוח על שכר זה, יחוייב בתשלום קנס. דין קנס זה יהיה כדין דמי הביטוח.

ה. ההצעה כוללת גם תיקונים שונים בהוראות החוק, ביניהם כאלה המתחייבים מסעיף 195 לחוק העיקרי, שנוסף לחוק לאחרונה, ושלפיו רשאי שר העבודה והרווחה לקבוע את שיטת העיגול של הסכומים שהמוטד מחשב, גובה או משלם לפי החוק. לפיכך ניתן לבטל הוראות מיוחדות הקיימות בחוק בדבר עיגול סכומים.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 63), התשמ"ו-1986

1. בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ה-1968¹ (להלן - החוק העיקרי), בהגדרת "השכר הממוצע", המלים "בעיגול לשקל הקרוב" - יימחקו.
2. בסעיף 22א (א) לחוק העיקרי, המלים "בעיגול לעשרה השקלים הקרובים" - יימחקו.
3. בסעיף 53 לחוק העיקרי -
  - (1) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "לצד סוגו של המבוטח כפי שהיה ביום הפגיעה בעבודה";
  - (2) בסעיף קטן (ב), במקום "את הסכום האמור" יבוא "את הסכומים הנקובים בלוח ה', כולם או חלקם";
  - (3) בסעיף קטן (ג), במקום "ישונה הסכום הנקוב" יבוא "ישונו הסכומים הנקובים".

דברי הסבר

"מענק ליתום שהגיע למצוות"
 782. (ד) מבוטח שפגיעה בעבודה, גרמה למותו, וש- משתלמת מכוחו קצבת תלויים, ישלם המוסד לילדו בהגיעו לגיל 13, ולילדתו - בהגיעה לגיל 12, מענק בשיעור שני שלישים מהשכר הממוצע כפי שהיה ב-1 באפריל, בעיגול לעשרה השקלים הקרובים.

"שינוי המקסימום"
 127. (ג) שר העבודה יפרסם ברשומות הודעה בדבר השינויים בסכומי המקסימום שיחולו מכוח סעיף זה, בעיגול למאה הלירות הקרובות.
 עקב תקנות הביטוח הלאומי (עיגול סכומים), התשמ"ו-1985, שהותקנו לפי סעיף 195 לחוק העיקרי, ניתן לבטל את ההוראות בדבר עיגול סכומים שבסעיף פים האמורים בחוק העיקרי.

סעיפים 53, 66(ג), 67, 68(ב), 69(א)(1), 3 עד 8, 82(ב), 100 ו-127עב(ב) לחוק העיקרי, 11, 15, קובעים לאמור: 24, 25

"שיעור דמי פגיעה"
 53. (א) דמי פגיעה ליום הם שלושה רבעים משכר עבודתו הרגיל של המבוטח, אך לא יותר מהסכום הנקוב בלוח ה'.

סעיפים להלן הוגדרה של "השכר הממוצע" שבס- 1, 2, 9, ע"פ 1 לחוק העיקרי וכן נוסחם של סעיפים 12" 22א(א), 782(א) ו-227ג(ג) לחוק העיקרי:

- "הגדרות"**
1. בחוק זה - "השכר הממוצע" - הצירוף, בעיגול לשקל הקרוב, של שני אלה:
    - (1) הממוצע החדשי של השכר הממוצע למשרת שכיר בשלושת החדשים האחרונים שלגביהם היו נתונים בידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ביום שקדם ליום העדכון (להלן בהגדרה זו - ממוצע השכר);
    - (2) תוספת לממוצע השכר בשיעור הפיצוי שניתן בתקופה שמתווה שלושת החדשים ששימשו בסיס לחישוב ממוצע השכר, ועד ליום העדכון; לענין הגדרה זו, "יום העדכון" - 1 באפריל של כל שנת כספית, ואם חל פיצוי לאחר מכן - 1 בחודש שבו חל הפיצוי;

"מענק ליתום שהגיע למצוות"
 22א. (א) נפטר מבוטח ומשתלמת מכוחו קצבת שאי- רים, ישלם המוסד לילדו בהגיעו לגיל 13, ולילד- דתו - בהגיעו לגיל 12, מענק בשיעור שני שלי- שים מהשכר הממוצע כפי שהיה ב-1 באפריל, בעיגול לעשרה השקלים הקרובים.

1 ס"ח התשכ"ה, עמ' 103; התשכ"ו, עמ' 60, 68 ועמ' 26; ה"ח התשמ"ו, עמ' 176.

4. בסעיף 66(ג) לחוק העיקרי, אחרי "בלוח ה'" יבוא "לצד סוגו של המבוטח כפי שהיה ביום הפגיעה בעבודה". תיקון סעיף 66
5. בסעיף 67א לחוק העיקרי, בסופו יבוא "לצד סוגו של המבוטח כפי שהיה ביום הפגיעה בעבודה". תיקון סעיף 67א
6. בסעיף 68ב(ב) לחוק העיקרי, אחרי "בלוח ה'" יבוא "לצד סוגו של המבוטח כפי שהיה ביום הפגיעה בעבודה". תיקון סעיף 68ב
7. בסעיף 69(א) (1) לחוק העיקרי, במקום "לפי סעיף 67" יבוא "המשתלמת לפי סעיף 67 על בסיס דמי הפגיעה המקסימליים שנקבעו לעובד שכיר בלוח ה'". תיקון סעיף 69
8. בסעיף 82ב(ב) לחוק העיקרי, אחרי "בלוח ה'" יבוא "לצד סוגו של המבוטח כפי שהיה ביום הפגיעה בעבודה". תיקון סעיף 82ב
9. בסעיף 782(א) לחוק העיקרי, המלים "בעיגול לעשרה השקלים הקרובים" — יימחקו. תיקון סעיף 782

דברי הסבר

זמנית (להלן — דרגת נכות מעבודה יציבה) בשיעור של 75% לפחות, זכאי, בנוסף לכל גימלה אחרת —

(1) לקיצבה מיוחדת לתחוקתו האישית או לשיוקמו המקצועי עקב נכותו, בסכומים ולפי כללים שנקבעו בתקנות, אולם לא יותר מרבע הקיצבה המקסימלית לפי סעיף 67.

"הצמרת קיצבת תלויים לשכר הממוצע

382. (ב) קיצבה שהוגדלה לפי שיעור התנודות או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנקוב בלוח ה', כפול שלושים, כשהיא מחושבת באחוזים מקיצבת נכות מעבודה השלמה כאמור בסעיף 76."

"שיעור דמי לידה

100. (א) דמי הלידה ליום הם שלושה רבעים משכר העבודה הרגיל של המבוטח אך לא יותר מהסכום הנקוב בלוח ז'; השר רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות את הסכום האמור בשים לב לתנודות בשכר העבודה, או למקסימום הנקוב בלוח ז'."

(ב) חלו שינויים במקסימום על פי האמור בלוח ז' או כאמור בסעיף 167א, ישונה הסכום הנקוב בלוח ז' בהתאם לשיעור שלפיו חל השינוי."

"חישוב התגמול במקרים מיוחדים

127עב. (ב) עובד הזכאי לתגמול גם כעובד עצמאי, לא יעלה סכום התגמול ליום שישולם לו על מקסימום התגמול."

תיקונים אלה מתחייבים בשל הגדלת הכנסת המקסימום החייבת בדמי ביטוח בשנת הכספים 1986 ואילך רק לגבי אוכלוסיית המבוטחים הלא-שכירים. הגימלאות

(ב) השר רשאי, באישור ועדת העבודה של הכנסת, לשנות את הסכום האמור בשים לב לתנודות בשכר העבודה, או למקסימום הנקוב בלוח ז'."

(ג) חלו שינויים במקסימום על פי האמור בלוח ז' או כאמור בסעיף 167א, ישונה הסכום הנקוב בלוח ז' בהתאם לשיעור שלפיו חל השינוי."

"מענק עקב נכות מעבודה 5%—19%

66. (ג) נקבעה דרגת נכות מעבודה כאמור בסעיף קטן (א) למועד שאחרי 31 במרס שלאחר שנת הולדת שבה אירעה הפגיעה בעבודה, יוגדלו דמי הפגיעה המשמשים יסוד לחישוב המענק באופן יחסי לשיעור העליה בשכר הממוצע עד 1 באפריל, ובלבד שדמי הפגיעה לא יוגדלו מעל המקסימום ליום הנקוב בלוח ה', כפול שבע."

"חישוב דמי הפגיעה לענין קיצבת הנכות מעבודה

67א. חל שינוי בסכום הנקוב בלוח ז', ודמי הפגיעה שלפיהם חושבה קיצבת הנכות מעבודה פחותים משלושה רבעים משכר עבודתו הרגיל של המבוטח, תחושב קיצבת הנכות מעבודה המגיעה לנכה עבודה מיום השינוי כאילו היו דמי הפגיעה שלושה רבעים משכר עבודתו הרגיל של המבוטח אך לא יותר מסכום הנקוב בלוח ז'."

"הצמרת לשכר הממוצע

68ב. (ב) קיצבה שהוגדלה לפי שיעור התנודות או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנקוב בלוח ה' כפול שלושים, בשיעור יחסי לאחוזי דרגת הנכות."

"גימלאות מיוחדות

69. (א) נכה עבודה שנקבעה לו דרגת נכות מעבודה שאינה לזמן מוגבל ואינה דרגת נכות מעבודה

10. בסעיף 89א(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ונקבעו בתקנות לפי סעיף 195 כללי עיגול, יוגדל או יוקטן הסכום המקסימלי, לפי הענין, כמתחייב מכללי העיגול".
- תיקון סעיף 89א
11. בסעיף 100 לחוק העיקרי —
- (1) בסעיף קטן (א), אחרי "מהסכום הנקוב בלוח ז' יבוא "לצד סוגה של המבוטחת כפי שהיה ביום הקובע", ובמקום "את הסכום האמור" יבוא "את הסכומים הנקובים בלוח ז', כולם או חלקם";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "ישונה הסכום הנקוב" יבוא "ישונו הסכומים הנקובים".
- תיקון סעיף 100
12. בסעיף 127ג(ג) לחוק העיקרי, המלים "בעיגול למאה הלירות הקרובות" — יימחקו.
- תיקון סעיף 127ג
13. בסעיף 127סז לחוק העיקרי, במקום הגדרת "מקסימום התגמול" יבוא:
- "מקסימום התגמול", לעובד — מקסימום ההכנסה החדשית לתשלום דמי ביטוח האמור בפרט 1 בלוח י"א, כשהוא מחולק ב־30;
- "לעובד עצמאי" — מקסימום ההכנסה ברבעון כמשמעותו בלוח י"א, לתשלום דמי ביטוח האמור בפרט 2 בלוח י"א, כשהוא מחולק ב־90".
- תיקון סעיף 127סז
14. בסעיף 127עא לחוק העיקרי, במקום סעיפים קטנים (א) ו־(ב) יבוא:
- "(א) שכר העבודה הרגיל של עובד וההכנסה הממוצעת של עובד עצמאי לענין סעיף 127ע הם הסכום המתקבל מסכום ההכנסה בעד רבע השנה שקדם ל־1 בחודש
- תיקון סעיף 127עא

דברי הסבר

(ד) הוראות סעיף זה בדבר ניכוי דמי חברות לטובת ארגון של נכי עבודה וניכוי תשלומים לקרן לעזרה הדדית של ארגון כאמור, יחולו גם על אלמן ואלמנה כמשמעותם בסעיף 74".

כתוצאה מכללי עיגול סכומים שנקבעו בהתאם לסעיף 195 לחוק העיקרי, עשוי המוסד לנכות סכום גדול או קטן, לפי הענין, מהסכום המקסימלי שנקבע. לפיכך, מוצע כי תיוסף הוראה שבה ייאמר במפורש כי המוסד רשאי לנכות את הסכום המקסימלי כשהוא מוגדל או מוקטן, בשיעור המתחייב מכללי העיגול שנקבעו בתקנות לפי הסעיף האמור.

סעיפים להלן ההגדרה "מקסימום התגמול" שבסעיף 13 ו־14 לסז לחוק העיקרי ונוסחו של סעיף 127עא לחוק העיקרי:

הגדרות

127סז. בפרק זה —

"מקסימום התגמול" — מקסימום ההכנסה החדשית הקבועה לתשלום דמי ביטוח, מחולק בשלושים;

בסעיפים האמורים מחושבות בהתאם למקסימום ההכנסה החייבת בדמי ביטוח, ומכאן הצורך בהתאמת הוראות אלה לשינויים שיחולו במדיניות הגבייה.

סעיף 10 סעיף 89א לחוק העיקרי קובע לאמור:

"ארגון יציג ודמי חברות

89א. (א) על אף האמור בסעיף 135, רשאי המוסד לנכות מקיצבה של נכה עבודה שנקבעה לו דרגת נכות מעבודה יציבה, דמי חברות לטובת ארגון, שהשר הכריז עליו כארגון של נכי עבודה, ותשלומים לקרן לעזרה הדדית של אותו ארגון ודמי השתתפות בביטוח היים הדדי שסידר הארגון.

(ב) השר, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יקבע בתקנות את הסכום המקסימלי שמותר לנכות כל חודש מקיצבה של נכה עבודה לפי סעיף קטן (א).

(ג) הודיע הנכה מעבודה למוסד בכתב על התנגדותו לניכוי, ייפסק הניכוי בתום חודש מיום קבלת ההודעה.

שבו החל שירות המילואים (להלן בסעיף זה – רבע השנה); חל פיצוי לאחר חודש שבתקופת רבע השנה, תוגדל ההכנסה בעד אותו חודש בשיעור הפיצוי שחל לאחריו ועד סיום תקופת השירות; ההכנסה המתקבלת כאמור, תחולק ב־90.

(ב) עובד שעבד ברבע השנה פחות מ־60 ימים, יהיה שכר עבודתו הרגיל לענין סעיף 127ע – סכום ההכנסה בעד שלושת החודשים שבחר לעצמו מתוך ששת החודשים שקדמו ל־1 בחודש שבו החל שירות המילואים; חל פיצוי לאחר חודש שבחר, תוגדל ההכנסה בעד אותו חודש בשיעור הפיצוי שחל לאחריו ועד סיום תקופת השירות; סכום ההכנסה המתקבל כאמור יחולק ב־90.

תיקון סעיף 127עב

15. בסעיף 127עב (ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "לעובד עצמאי".

הוספת סעיף 142ב

16. אחרי סעיף 142א לחוק העיקרי יבוא:

142ב. מקום שנקבע בחוק זה כי זכות לגימלה או לתוספת גימלה, למעט זכות לגימלה לפי פרקים ה' ו'ו' 1, מותנית בתשלום דמי ביטוח, יראו תקופה שבה היה מבוטח פטור מתשלום דמי ביטוח לפי סעיף 169 (ה) (1), כתקופה שבעדה שולמו דמי הביטוח.

דברי הסבר

את הפסד ההכנסה שנגרם לעובד עצמאי בזמן שירותו במילואים, לפיכך, מוצע כי הוראות סעיפים קטנים (א) ו־ (ב) בסעיף 127עא לחוק העיקרי יוחלפו וייקבע כי החישוב ייערך על בסיס רבע שנה שקדם ל־1 בחודש שבו החל שירות המילואים, כאשר ההכנסה בחודש הראשון ברבע השנה תוגדל בשיעור הפיצוי שחל בחודש השני והשלישי של אותו רבע השנה. ההכנסה בחודש השני תוגדל בשיעור הפיצוי שחל בחודש השלישי של אותו רבע שנה. ההכנסה המתקבלת, לפי החישוב האמור, תוגדל בשיעור הפיצוי שחל, אם חל, לאחר התקופה ששימשה בסיס לחישוב ועד תום תקופת השירות. ההכנסה המוגדלת כאמור תחולק ב־90.

כמו כן, תישאר על כנה ההוראה שלפיה עובד שעבד ברבע שנה פחות מששים ימים, יחושב שכר עבודתו הרגיל על פי שלושה חודשים שבחר מתוך ששת החודשים שקדמו ל־1 בחודש שבו החל בשירות המילואים. חודשים אלה יהיו בסיס לחישוב ההכנסה ובכל אחד משלושת החודשים תוגדל ההכנסה בשיעור הפיצוי שחל מתום החודש שנבחר ועד סיום השירות במילואים.

נוסחה של הגדרת "מקסימום התגמול" שבסעיף 127סז לחוק העיקרי, יותאם לשינויים המוצעים.

סעיפים 16 ו־19

סעיף 169(ה) לחוק העיקרי קובע לאמור:

"כמור מתשלום דמי ביטוח

169. (ה) לא ישולמו דמי ביטוח בעד הזמן שהמבוטח אינו עובד ולא עובד עצמאי והוא –

"שכר עבודה רגיל והכנסה ממוצעת"

127עא. (א) שכר העבודה הרגיל של עובד לענין סעיף 127ע הוא סכום הכנסתו בעד רבע השנה שקדם לשירותו במילואים בתוספת פיצוי כמשמעותו בסעיף 1 שהעובד היה זכאי לו אילו לא שירת במילואים ואילו עבד, מחולק בתשעים;

ואולם מי שעבד ברבע השנה שקדם כאמור פחות מששים יום יהיה שכר עבודתו הרגיל שווה לסכום היוצא מחילוק הכנסתו בשלושת החודשים שבחר לעצמו מתוך ששת החודשים שקדמו לשירותו במילואים בתשעים.

(ב) הכנסתו הממוצעת של עובד עצמאי לענין סעיף 127ע היא החלק ה־90 של הכנסתו ברבע השנה שקדם לחודש שבו החל שירות המילואים; חל פיצוי לאחר רבע השנה האמור, תוגדל ההכנסה הממוצעת בשיעור הפיצוי החל מהיום ה־91 שלאחר רבע השנה.

(ג) השר רשאי באישור ועדת העבודה של הכנסת לקבוע נסיבות מיוחדות שבהן יחושב התגמול לפי ההכנסה שהיתה לעובד בחודש שבו שירת במילואים אים אילו לא שירת ואילו עבד, ודרכי חישוב התגמול.

במטרה לחקן את דרך חישוב הכנסתם של עובדים עצמאיים המשרתים במילואים, מוצע להשוות את דרך חישוב הגדלת ההכנסה הממוצעת לעובד עצמאי לדרך חישוב הגדלת שכר העבודה הרגיל לעובד. התיקון המוצע יביא לכך שתגמולי המילואים ישקפו נכונה

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"א) שיעורי דמי ביטוח בענף ביטוח נפגעי עבודה הם —

(1) לגבי מבוטח שהוא עובד או עובד עצמאי — כאמור בפרט 6 בלוח י' ;

(2) לגבי מבוטח אחר — שיעורי דמי ביטוח שקבע השר בתקנות, ובלבד שלא יעלו על השיעור האמור בפרט 6 בלוח י' ;"

(2) סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) — בטלים.

דברי הסבר

סעיפים 17 ו-23

1. סעיף 160 לחוק העיקרי קובע:

"דמי ביטוח נפגעי עבודה

160. א) דמי ביטוח נפגעי עבודה הם בתחום שבין 0.7% ובין 4% מהכנסתו של המבוטח;

שיעורם המדוייק ייקבע על ידי השר בתקנות, ורשאי הוא להביא בחשבון את מידת הסיכון שבי סוגי המפעלים, המקצועות או העבודות ואת שיעור הפגיעות בעבודה.

ב) השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות משליליות בדבר הישוב ההכנסה לענין סעיף זה.

ג) השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות שלפיהן יופחת או יוגדל, בתחום האמור בסעיף קטן (א), שיעור דמי הביטוח לגבי מפעל בשים לב למצב הבטיחות שבו.

ד) פקיד גבייה ראשי כאמור בסעיף 174 רשאי לקבוע את שיעור דמי הביטוח המשתלמים לפי סעיף זה, והוראות סעיף 176 (א) ו-(ג) יחולו."

מוצע, שבמקום האמור בסעיף 160 לחוק העיקרי ייקבע כי שיעור דמי ביטוח נפגעי עבודה לעובד שכיר ולעובד עצמאי יהיה בשיעור האמור בלוח י' וכי שר העבודה והרווחה יהא רשאי לקבוע את שיעור דמי הביטוח בענף זה למבוטחים אחרים.

תיקון זה יביא להאחדת שיעור דמי הביטוח לעובדי דים השכירים ולעובדים העצמאיים ולהפחתה של דמי הביטוח במרבית ענפי העיסוק במשק.

2. סעיף 215 לחוק העיקרי קובע:

"חשבונות ענפי ביטוח

215. ה) לענין סעיף זה יראו ביטוח עובדים עצמאיים מפני פגיעה בעבודה כענף ביטוח בפני עצמו."

עם האחדת שיעור דמי הביטוח בענף פגיעה בעבודה לעובדים השכירים ולעובדים העצמאיים כמוצע,

(1) בוטל;

(2) תלוי לפי סעיף 17(3) שמשתלמת בעדו

קיצבת שאירים או תוספת לקיצבת זקנה; או

(3) תלוי לפי סעיף 74 שאינו מסוגל לכלכל עצמו ומשתלמת בעדו קיצבת תלויים."

מבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי ושאינו לו הכנסות מהמקורות המפורטים בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה, משלם כיום דמי ביטוח על הכנסת המינימום שנקבעה לפי החוק. הכנסה זו מגיעה כיום ל-5% מהשכר הממוצע. הסכומים הנמוכים של דמי ביטוח הנגבים מאוכלוסייה זו אינם מצדיקים את עלות הגבייה.

לפיכך, מוצע שבסעיף 169(ה) תיווסף הוראה שלפיה יינתן הפטור לאוכלוסייה זו וכן למבוטחים נוספים המשלמים בעצמם את דמי הביטוח כפי השיעור החל על מבוטח שאינו עובד ואינו עובד עצמאי והכנסתו אינה עולה על הכנסת המינימום, כגון: מבוטחים בחופ"ש ללא תשלום מעל חדשיים ואסירים ועצירים החייבים בעצמם בתשלום דמי הביטוח.

הוראה זו לא תחול במקרים הבאים: מבוטחת ברת שות, מבוטח השוהה בחו"ל, מבוטח שהוא תלמיד במוסד להשכלה, מבוטח המצוי בהכשרה מקצועית או מבוטח שהמדינה חייבת בתשלום דמי הביטוח בעדו, כגון אסיר לתקופה מעל לשנה.

יחד עם זאת, מוצע, כי תיווסף הוראה בסעיף 142א, שלפיה יישמרו זכויותיהם של מבוטחים הפטורים כאמור מתשלום דמי ביטוח, באופן שיראו תקופה שבעדה היו פטורים מתשלום דמי הביטוח — כתקופה שבעדה שולמו דמי הביטוח.

הוראות אלה לא יחולו על זכות לגימלה לפי פרק ה' לחוק, שעניינו ביטוח אמהות ולפי פרק ו' לחוק, שעניינו ביטוח אבטלה; ענפי ביטוח אלה אין להם נגיעה למבוטחים שאינם עובדים ואינם עובדים עצמאיים.

18. בסעיף 164 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ה) יבוא:

- "(ו) בתקנות לפי סעיף זה רשאי השר לקבוע הוראות מיוחדות לגבי —
- (1) מבוטח הרשאי לנהל במטבע חוץ פנקסי השבונות כאמור בסעיף 130 לפקודה, והכנסה שנקבעה לפי פנקסי השבונות כאמור;
- (2) מבוטח שהוראות סעיף 169 (ה) (1) חלות עליו או עשויות לחול עליו;
- תקנות כאמור יכול שייקבעו לגבי כלל המבוטחים כאמור בפסקאות (1) או (2) או לגבי חלק מהם, ויכול שייקבעו הוראות שונות לגבי סוגים מהם."

19. בסעיף 169(ה) לחוק העיקרי, לפני פסקה (2) יבוא:

- "(1) מבוטח שהכנסתו בשנת הכספים, או באותו חלק ממנה שבו היה מבוטח כאמור, אינה עולה על הכנסת המינימום האמורה בפרט 3 בלוח י"א לגבי אותה תקופה, למעט —
- (א) מבוטחת ברשות;
- (ב) מבוטח השוהה בחוץ לארץ;
- (ג) מבוטח שהוא תלמיד במוסד להשכלה;
- (ד) מבוטח המצוי בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי כמשמעותם בסעיף 31 (א) (3);
- (ה) מבוטח שהמדינה חייבת בתשלום דמי ביטוח בעדו;"

20. במקום סעיף 173 לחוק העיקרי יבוא:

- "דין וחשבון
173. השר רשאי להתקין תקנות בדבר —
- (1) דין וחשבון שאדם חייב להגיש על הכנסתו;

דברי הסבר

מדיניות הגביה של דמי ביטוח אלא בשל שיטת תרגום ההכנסה החייבת במס לשקלים חדשים לפי השער של היום האחרון של שנת המס.

כן מוצע כי תינתן לשר האפשרות לקבוע כללים מיוחדים למבוטחים הפטורים מתשלום דמי ביטוח הער שזיית להיות פטורים מתשלום בעד שנת כספים פלונית, כמוצע בסעיפים 16 ו-19 בחוק זה.

סעיף 20 מוצע להוסיף לחוק העיקרי סעיף 173א, שלפיו החייב למסור הודעה או להגיש דו"ח לפי החוק, ולא מסרם במועד יהיה חייב בתשלום קנס. מי שתביים בהגשת הדו"חות על הכנסה או שכר עבודה לפי סעיף 173 לחוק העיקרי ואינם עושים כן, משלמים כיום רק קנס והצמדה על איחור בתשלום דמי ביטוח המגיעים לפי הדו"ח.

מוצע כי גם המפגר בהגשת הדו"חות יהוייב בקנס. שיעור הקנס, מועדים לתשלום והתקופות שבעדן יוטל, ייקבע בתקנות, ובלבד —

יש לבטל גם את ההפרדה הקיימת בחשבון ביטוח שכירים וביטוח עובדים עצמאיים לפי סעיף 215 לחוק העיקרי ולנהל את חשבון ענף נפגעי עבודה כענף ביטוח אחד.

סעיף 18 לחוק העיקרי עניינו קביעת דרי כים להישוב הכנסתו השנתית של עובד עצמאי ושל מי שאינו עובד ולא עובד עצמאי. שר העבודה והרווחה הוסמך בתקנות לקבוע כללים בענין הפרשי שומה, קביעת שומה כשומה סופית, תשלום מקדמות וכיו"ב. עתה מוצע שהשר יהיה רשאי לקבוע גם הוראות מיוחדות לגבי מבוטח הרשאי לנהל פנקסי השבונות במטבע חוץ ולגבי מבוטח הפטור מתשלום דמי ביטוח לפי סעיף 169(ה) (1) לחוק.

הצורך בהוראות מיוחדות אלה הוא בעיקר לגבי יהלומנים שכחרו באפשרות לנהל תשבונותיהם במטבע חוץ בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה. מבוטחים אלה משלמים דמי ביטוח גבוהים לעומת מבוטחים אחרים. דמי ביטוח גבוהים אלה נגבים כיום שלא לפי

(2) דין וחשבון שאדם חייב להגיש על שכר עבודה ששילם למי שבעדו הוא חייב בתשלום דמי ביטוח;
 (3) חובת קבלן להודיע על ביצוע עבודה באמצעות קבלן משנה ודינו של קבלן שלא קיים חובה המוטלת עליו בתקנות לפי פסקה זו.

173 א. (א) החייב להגיש דין וחשבון או למסור הודעה לפי סעיף 173 ולא הגישים במועד שנקבע — יחוייב בקנס.

קנס על אי הגשת דו"ח

(ב) השר יקבע בתקנות הוראות בדבר שיעור הקנס, התקופות שבעדן יוטל והמועדים להשלומם, ובלבד —

- (1) שלגבי אדם החייב בהגשת דין וחשבון כאמור בסעיף 173 (1) — לא יוטל קנס העולה על 36% מדמי הביטוח שהיה עליו לשלם באותה שנה שוטפת;
- (2) שלגבי אדם החייב בהגשת דין וחשבון כאמור בסעיף 173 (2) — ייקבע הקנס בשים לב למספר בני האדם שלגביהם היה חייב להגיש את הדין וחשבון ובשים לב לסכום דמי הביטוח שהיה חייב בתשלומם.

(ג) לענין סעיפים 139, 178, 179, 183, 215 (א) ו-234 (א), דין הקנס, לפי סעיף זה, כדין דמי ביטוח.

21. בסעיף 185 לחוק העיקרי, במקום "סעיף 179" יבוא "סעיפים 173 ו-179". תיקון סעיף 185 א
22. בסעיף 187 (א) לחוק העיקרי, המלים "המוסד או" — יימחקו. תיקון סעיף 187
23. בסעיף 215 לחוק העיקרי, סעיף קטן (ה) — בטל. תיקון סעיף 215

דברי הפבר

סעיף 21 סעיף 185 לחוק העיקרי קובע:
 "ויתור"

185 א. עובד המוסד שהמינהלה הסמיכה לכך רשאי, על פי בקשה מנומקת ומטעמים מיוחדים המצדיקים זאת בנסיבות המקרה שיירשמו, לוותר על קנס ותוספת לפי סעיף 179 וכן על ריבית לפי סעיף 184 (ב), כולם או חלקם."

עם קביעת הקנס כמוצע בסעיף 20 יש להוסיף בסעיף 185 לחוק העיקרי את אוכורו של סעיף 173 המתווסף בחוק זה, כדי לאפשר ויתור גם על קנס שהוטל על פיגור בהגשת דו"ח.

סעיף 22 סעיף 187 (א) לחוק העיקרי קובע:
 "יערת שומה"

187. (א) ליד כל סניף של המוסד תוקם ועדת שומה, והיא תקבע, לפי בקשת המוסד או החייב בתשלום דמי ביטוח, את דמי הביטוח שיש לשלמם."

(1) שלגבי מי שהיה חייב להגיש דו"ח על הכניסה — לא יוטל הקנס על 36% מדמי הביטוח שהיה עליו לשלם באותה שנה;

(2) שלגבי מעביד — ייקבע הקנס בשים לב למספר העובדים עליהם היה חייב לדווח ובשים לב לסכום דמי הביטוח שהיה עליו לשלם.

כנוצאה מהוספת סעיף 173 לחוק העיקרי כאמור, יש לשנות את נוסחו של סעיף 173 הקיים ולהתאימו לשינוי המוצע. להלן נוסחו של הסעיף האמור:

"דינים וחשבונות"

173. השר רשאי להתקין תקנות בדבר —

- (1) דינים וחשבונות שאדם חייב להגיש על הכנסתו או על שכר עבודה ששילם למי שבעדו הוא חייב בתשלום דמי ביטוח;
- (2) חובת קבלן להודיע על ביצוע עבודה באמצעות קבלן משנה ודינו של קבלן שלא קיים חובה המוטלת עליו בתקנות לפי סעיף זה."

24. במקום לוח ה' לחוק העיקרי יבוא:

החלפת
לוח ה'

"לוח ה'

(סעיף 53)

מקסימום דמי פגיעה ליום

עובד שכיר ...

עובד עצמאי ...

מבוטח אחר ...

25. במקום לוח ז' לחוק העיקרי יבוא:

החלפת
לוח ז'

"לוח ז'

(סעיף 100)

מקסימום דמי לידה ליום

עובדת שכירה ...

עובדת עצמאית ...

מבוטחת אחרת ...

26. במקום לוח י' לחוק העיקרי יבוא:

החלפת
לוח י'

"לוח י'

(סעיפים 159, 160, 161 ו-215)

שיעורי דמי ביטוח

פרט	ענף הביטוח	אחווים כהחכנסה או מהשכר	הניכוי משכר העובד לענין סעיף 161 (א) באחווים
1	זקנה ושאיירים	5.3	1.9
2	אימהות — עובד ועובד עצמאי	1.2	0.6
3	אימהות — מבוטח שאינו עובד ולא עובד עצמאי	0.5	—
4	ילדים	2.6	—
5	נפגעי תאונות	0.1	0.05
6	נפגעי עבודה	0.7	—
7			
8	אבטלה	0.3	0.1
9	נכות	1.7	0.85
10	זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד	0.05	—
11	שירות מילואים	2.0	0.3
12	סיעוד	0.2	0.1

דברי הפכר

הגביה הקיימת אינה נזקקת להליך מסוג זה. על כן, מוצע לבטל את האפשרות הקבועה בחוק לפיה יבקש המוסד מועדת השומה לקבוע הכנסתו של מבוטח.

סעיף 26 מוצע להחליף את לוח י' לחוק העיקרי, הקובע את שיעורי דמי הביטוח לפי ענפי הביטוח. בשיעורים המוצעים ייקבע כי השיעור לענף

מוצע כי תבוטל זכותו של המוסד להביא לפני ועדת שומה הפועלת לפי הסעיף האמור בקשה לקביעת הכנסתו של מבוטח, והמלים "או המוסד" האמורות בו יימחקו. בשעתו נקבעה הוראה בסעיף 187 לחוק העיקרי שלפיה המוסד יכול להביא לפני ועדת שומה הפועלת לפי הסעיף האמור בקשה לקביעת הכנסה של מבוטח. עד היום לא נעשה שימוש בסעיף זה, ושיטת

- (1) בפרטים 2 ו-3, במקום האמור בטור "הכנסת מקסימום בשקלים" יבוא בכל מקום:
 "לרבעון — סכום השווה לארבע פעמים השכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון, כפול 3;
 לשנה — סכום השווה לסך הכנסות המקסימום בכל רבעון שבאותה שנת כספים."
 (2) בכל מקום, המלים "כשהוא מעוגל כלפי מטה ל-100 השקלים הקרובים" — יימחקו;
 (3) בכותרות הטורים, בכל מקום, המלה "בשקלים" — תימחק.

דברי הסבר

נפגעי עבודה יהיה בגובה 0.7% מהכנסת המבוטח או משכרו של העובד. השיעור לענף ביטוח נכות יוגדל מ-1.5% ל-1.7%, דהיינו הגדלה כוללת של 0.2% והגדלה בשיעור הניכוי משכר העובד ב-0.1%, והשיעור לענף זקנה ושאיירים יוגדל ב-0.1%. בשאר הענפים יישארו שיעורי דמי הביטוח כפי השיעורים שהיו על פי הנוראת השעה שתוקפה פג ב-31 במרס 1986.

סעיף 27 נוסחו של לוח י"א לחוק העיקרי הוא:

"לוח י"א
 (סעיפים 167, 167א, 167ב)

פרט	כעד	הכנסת מקסימום בשקלים	הכנסת מינימום בשקלים
1.	עובד	לחודש — סכום השווה לשכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון, כפול 3, כשהוא מעוגל כלפי מטה ל-100 השקלים הקרובים.	לחודש — סכום השווה ל-25% מהשכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון, כשהוא מעוגל כלפי מטה ל-100 השקלים הקרובים.
		לרבעון — סכום השווה להכנסת המקסימום לחודש, כפול 3.	לרבעון — סכום השווה להכנסת המינימום בחודש, כפול 3.
		לשנה — סכום השווה לסך הכנסות המקסימום בכל רבעון שבאותה שנת כספים.	לשנה — סכום השווה לסך הכנסות המינימום שבכל רבעון שבאותה שנת כספים.
2.	עובד עצמאי	לרבעון או לשנה — סכום השווה להכנסת המקסימום לרבעון או לשנה האמורה בפרט 1, לפי הענין.	לרבעון או לשנה — סכום השווה להכנסת המינימום לרבעון או לשנה האמורה בפרט 1, לפי הענין.
3.	מבוטח אחר	לרבעון או לשנה — סכום השווה להכנסת המקסימום לרבעון או לשנה האמורה בפרט 1, לפי הענין.	לרבעון — סכום השווה ל-5% מהשכר הממוצע של החודש הראשון ברבעון, כשהוא מעוגל כלפי מטה ל-100 השקלים הקרובים, כפול 3.
		לשנה — סכום השווה לסך הכנסות המינימום בכל רבעון באותה שנת כספים.	לשנה — סכום השווה לסך הכנסות המינימום בכל רבעון באותה שנת כספים.

לוח זה, "רבעון" — תקופה של שלושה חדשים המתחילה ב-1 באפריל, ב-1 ביולי, ב-1 באוקטובר וב-1 בינואר של כל שנת כספים.

28. בחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א—1980² —

- (1) בסעיף 8, במקום "עשרה שקלים" יבוא "שישה שקלים חדשים";
(2) בסעיף 27, פסקה (3) — תימחק.

29. תחילתו של חוק זה ביום כ"א באדר ב' התשמ"ו (1 באפריל 1986) (להלן — יום התחילה); ואולם הוראות סעיפים 3 עד 6 ו-8 בחוק זה לא יחולו על מבוטח שנפגע בעבודה לפני יום התחילה ויראו כאילו סעיפים אלה לא נתקבלו לגבינו, והוראות סעיף 14 יחולו על מי שנמצא בשירות מילואים ביום התחילה או לאחריו.

דברי הסבר

1. עם החלת חוק מטבע השקל החדש, התשמ"ו—1985, יש להתאים את שיעורה של גימלה שלא תשולם לפי חוק הבטחת הכנסה, ומוצע לקבוע שלא תשולם גימלה הפחותה משישה שקלים חדשים אלא אם כן הזכאי מקבל גימלה לפי חוק הביטוח.
2. עם הוספת סעיף 195 לחוק הביטוח, שנוסף בתיקון מס' 54 לחוק הביטוח, הופכות מיותרות ההוראות המיוחדות לקביעת שיטת העיגול של גימלאות לפי חוק הבטחת הכנסה.

כאמור במבוא להצעת החוק, מוצע להגדיל את מקסימום ההכנסה החייבת בדמי ביטוח לגבי אוכלוסיית הלא-שכירים משלוש פעמים השכר הממוצע לארבע פעמים השכר הממוצע. לפיכך ייקבע בלוח י"א לחוק העיקרי, שבו קבועה הכנסת המקסימום, כי ההכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח לאוכלוסיית הלא-שכירים תוגדל משלוש פעמים השכר הממוצע לארבע פעמים השכר הממוצע. זאת, כאמור, בשל כך שהכנסתם של מבוטחים רבים באוכלוסייה זו היא בתחום שבין שלוש פעמים השכר הממוצע לארבע פעמים השכר הממוצע. אי תשלום דמי ביטוח על הכנסה זו אינו מוצדק ומכאן הצעתי בדבר הגדלת ההכנסה החייבת.

תחילת חוק זה ביום כ"א באדר ב' התשמ"ו (1 באפריל 1986).

סעיף 29

סעיפים המתייחסים לענף נפגעי עבודה יחולו רק על מי שנפגע בעבודה לאחר תחילת החוק. כל אותם מבוטחים שמקבלים גימלאות נפגעי עבודה בשל פגיעה שהיתה קודם לתחילת החוק, ימשיכו לקבל גימלאות לפי הוראות החוק העיקרי כנוסחן קודם שתוקנו בחוק זה.

הסעיף הקובע את שכר העבודה הרגיל של עובד ואת ההכנסה הממוצעת של עובד עצמאי לענין תגמולי מילואים יחול על כל מי שנמצא בשירות מילואים ביום התחילה או לאחריו.

סעיפים 8 ו-27(3) לחוק הבטחת הכנסה, התשמ"א—1980, קובעים לאמור:

"גימלה שלא תשולם

8. גימלה שהיא פחותה מעשרה שקלים לא תשולם אלא אם הזכאי לה מקבל קיצבה לפי חוק הביטוח."

"הגשת תביעות ותשלום גימלאות

27. השר רשאי לקבוע בתקנות, בין לגבי כלל הזכאים ובין לגבי סוגים מהם, הוראות בדבר — (3) שיטת העיגול של גימלאות."